

CINGLE DEL FAR

pel grau de Santa Anna, el Castell de Fornils i el grau del Goleró
Collsacabra

Punt de sortida	Santuari de la Mare de Déu del Far Susqueda (La Selva) 1.123 m
Punt més alt	Santuari del Far (1.123 m.)
Punt més baix	camí del Castell de Fornils (560 m)
Punt d'arribada	Santuari del Far
Longitud	14,8 km
Desnivell acumulat	640 m.
Temps	Efectiu: 4h 45'. Total 5h 40'
Dificultat	Baixa
Senyalització	Escassa. Alguns rètols.
Cartografia i recursos consultats	Editorial Piolet. Mapa (1:25.000) i guia excursionista. El Collsacabra. Editorial Alpina. Mapa (1:40.000) i guia excursionista: Vall de Sau-Collsacabra. La Vall de Fornils. Rafael Sevilla a <i>Els Cingles de Collsacabra</i> (nº 54) Justí i Paula a <i>Senderisme i Teca</i> : Sant Martí Sacalm-Cingles del Far
Enllaços relacionats	Grup Condreu Palau Robert. El Santuari de la Mare de Déu del Far.
Punts d'aigua	No
Data i climatologia	2 de febrer de 2011. Assolellat i ventós.

Per arribar al Far podem fer-ho des de la C-153 i, un cop al Coll de Condreu, prendre una carretera que ens deixa a l'ampli aparcament al costat del santuari. La C-153 la podem prendre tant des de Sant Esteve d'en Bas com des de Vic o l'Eix Transversal (C-25)¹.

Santuari del Far (1.123 m). Erigit a l'extrem llevantí dels cingles de Tavertet, pertany a la parròquia de Sant Martí Sacalm, terme de Susqueda. Documentat d'ençà el segle XIII tot i que hom creu que ja existia força abans. L'església actual data del segle XVII ja que la primitiva va quedar destruïda pels terratrèmols del 1427². S'hi venera la Mare de Déu del Far, una imatge gòtica d'alabastre policromat que representa una *Verge de la Llet*. Disposa d'hostal i hostatgeria.

Erigit prop del fil de la cinglera, gaudeix d'una perspectiva excel·lent. Hom pot albirar vers el nord el massís del Canigó. Vers gregal el Bassegoda i la Mare de Déu del Mont. Vers sol ixent els golf de l'Estartit, les Medes, el Montgrí, les Gavarres i la Vall d'Aro des de Sant Feliu de Guíxols a Tossa de Mar. També Rocacorba, Girona i la vall del Brugent. Vers migdia domina la plana de la Selva, la vall del Ter amb el pantà de Susqueda, les Guilleries i el massís del Montseny. En dies clars poden albirar-se fins i tot les agulles de Montserrat. Vers ponent s'estén la cinglera que s'allargassa fins a Tavertet, amb l'Agullola de Rupit a mig camí.

Partim del santuari seguint la carretera per la que hem vingut fins a una petita capella a mà dreta.

Ermite i grau de Santa Anna (1.080 m, 10'). Petita capella situada al peu del camí. Consagrada el 1498 com Santa Anna del Munt. Amb una atri d'entrada i reposador de peregrins for refeta el 1640. Del costat mateix surt el corriol que salva la cinglera llevantina pel grau de Santa Anna. Aquest històric grau comunica el Far amb la Vall d'Hostoles i forma part del camí ral de Sant Benet (terme de Susqueda) al Far. Conserva encara trams empedrats. Després del grau el camí planeja. Rebutgem un corriol que surt a mà esquerra i ens enfilem lleugerament per tornar a davallar fins abocar-nos a un camí carreter, deixem ramals a dreta i esquerra per continuar pel camí principal fins a la cruïlla de camins del Collet de

Sant Martí (rètols indicadors). Vers migdia albirem la silueta encimellada de l'església de Sant Martí que abastem pel camí carreter que continua en aquella direcció.

Església de Sant Martí (832 m, 1h) El poble de Sant Martí Sacalm o Cantallops centra el pla de Sant Martí, als peus de la gran talaia del Far. Comprèn un petit nucli de cases al voltant de l'església parroquial de Sant Martí, esmentada ja el 1197, de la que en resta una part romànica del segle XII, havent estat del tot transformada al segle XVII. Al costat hi ha el cementiri. El nom de Cantallops, és citat al segle X, i el de Sacalm, al segle XII. Ambdós han conviscut al llarg del temps i són vius encara. Escampades pel pla o calm de Sant Martí hi ha una colla d'antigues masies existents ja el 1197. A banda del cementiri, les edificacions i l'entorn de l'església presenten un lamentable estat de deixadesa.

Retornem sobre els nostres passos fins al collet (rètol indicador cap al castell de Fornils) on anem a ponent seguint el camí carreter de Sant Martí Sacalm a Fornils, que descriu moltes giragonses. Passem prop del mas rònc de Puig Alí, que deixem sobre nostre, a mà dreta en sentit de la marxa, fins al mas de Can Santpau.

Can Santpau o Sant Pau (647 m 2h). Aquest antic mas, ara deshabitat, documentat ja el 1269 i conegut també com a Sant Pau de la Coma. Te una petita capella annexa dedicada al seu patró. Hi gaudim d'una bona perspectiva amb el Pla de Fàbregues i l'Agullola, els cingles de Pujolràs i de la Casadavall, el Grau del Goleró per on haurem d'enfilarnos després, al fons de la vall i tota la cinglera ponentina del Far que també resseguiem.

Continuem per camí carreter vers el nord, endinsant-nos a la Vall de Fornils, solcada per la Riera de l'Om. Podem albirar al vessant esquerre sota la cinglera del Far, el mas de la Triola per on passarem aviat. El camí vira a ponent. Més enllà l'abandonem per un altre més precari que baixa a mà esquerra, senyalitzat per una fita. Des d'aquest punt a penes destaquen entre la boscúria les ruïnes del castell que abastem en poca estona.

Castell de Fornils (582 m, 2h 20'). Anomenat també castell del Roure o de Sant Pau, és documentat el 1177. No és encimellat, sinó al fons de la clotada sobre un petit puig al vessant esquerre de la vall, entre les Gleies (antigament, les Esglésies) i la Triola. En lamentable estat ruïnós, conserva encara una torre circular escapçada, i una sala amb restes de volta i murs espitllersats que en revelen l'antiga importància com a centre jurisdiccional feudal que comprenia les parròquies de Susqueda i Sant Martí. Pertanyé al casal dels vescomtes d'Ausona que ho esdevindrien de Cardona. El 1310, per matrimoni, fou llegat al comtes de Pallars i posteriorment passà als Cruïlles. Actualment és de propietat particular.

Retornem al camí i pugem, sense camí marcat, per entremig de l'alzinar i d'antigues feixes de creu fins al mas de la Triola.

La Triola (662m 2h 40'). Bonica masia en bon estat de conservació, habitada a la data de la nostra visita. Un corriol amb fort pendent puja vers el nord cap al grau de Cabrafiga. Prenent-lo podem escurçar l'itinerari. Però nosaltres marxem pel partió entre les feixes i el bosc en direcció nord-oest, mirant de dret cap al saltant que albirem al fons de la clotada. Les fites ens menen per un camí de bast que ens endinsa a l'alzinar, passant pel costat d'antigues carboneres. Amb moderat pendent de molt bon fer, ens anem acostant a la part més rosta del camí on comença el grau del Goleró³. Superem al grau entre llaçades suportades per contraforts i protegides de l'erosió per empedrat. El camí es fa més planer després de passar una tanca. Per entremig d'una boxeda abastem el pla.

Pla de l'Om (900m 3h 30'). Extensa zona de prats destinats al pasturatge. Vers el nord, al fons del pla hi ha un nucli rural amb el mas de l'Om de Vallissana al bell mig. Hi arriben un parell de camins: des del Coll de Condreu i el que ressegueix el cingle des del Pla de Fàbregues. Per entremig dels prats, sense camí definit, marxem amb pendent suau vers xaloc (SE), després de creuar una torrentera ens acostem al fil del cingle.

Grau de Cabrafiga (980 m, 3h 55'). Mig amagat per la boscúria, al cap

d'un prat, trobem un ben fressat corriol. Puja de la Triola pel grau de Cabrafiga i marxa vers xaloc seguint la cinglera ponentina del Far. Encetem un tram de la ruta molt bonic caminant per una lleixa amb l'estimball a mà dreta i la resta de la cinglera sobre els nostres caps. Passem per algunes balmes i gaudim de magnífiques vistes sobre la vall de Fornils i els cingles de Rupit amb la figura omnipresent de l'Agullola. Als nostres peus hi veiem la Triola, de on hem pujat. El camí és entre planer i de suau pendent. Més endavant ens en fa allunyar alguns metres del cingle. Apareixen senyals de pintura blanca que ens guiaran fins al santuari. Abans però seguint el corriol, ens tornem a abocar a la cinglera en una mena de balcó natural (1.081 m) que és el millor mirador d'aquesta part del recorregut.

Retornem al punt de partida a les 4h 45' de marxa efectiva, havent-hi esmerçat un total de 5h 40' per a fer tot el recorregut.

Toni Planas

¹ Aquest itinerari és circular i tant podem fer-lo en el sentit de les busques del rellotge com al revés. És força habitual començar-lo des de Sant Martí Sacalm. En aquest cas hi anirem per la C-63 desviant-nos-en a l'alçada d'Amer.

² Per un error (crec que a l'Enciclopèdia Catalana) en diversos escrits es parla del terratrèmol de l'any 1425. En realitat es tracta dels terratrèmols del 19 de març i 15 de maig de 1427, el primer dels quals tingué l'epicentre a les Guilleries. L'any sobre va haver-hi el fatídic Terratrèmol de la Candelera (2 de febrer de 1428) amb l'epicentre al Ripollès i de molt més abast.

³ Sembla que al començament del grau surt un corriol en direcció al salt tot passant per la cova d'en Salvi. No l'hem vist. Tampoc hem tingut interès en acostar-nos al salt perquè el torrent baixava sec en aquesta època. La Cova d'en Salvi (o del Carnús) encara activa i amb un estanyol al fons, actualment té restringida l'entrada, perquè hostatja una colònia important de ratpenats.